

DE LELIE

Geschiedenis

Korenmolen De Lelie is een in 1836 gebouwde ronde stenen grondzeiler. In dat jaar verving hij een oude houten wipkorenmolen, die rond 1610 op dezelfde plaats was gebouwd. De opdrachtgever van de nieuwe molen was Cornelis van Holst. Vanaf 1829 was hij reeds eigenaar van de oude molen, maar daarnaast bezat hij ook een aantal huizen (waaronder herberg "Het Springend Peert") en een groot aantal landerijen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat hij één van de rijkste inwoners van het dorp was.

Kort na de bouw in 1836 kwam de molen, samen met de bijbehorende molenaarswoning, schuur en erf, in de openbare verkoop. Het lukte Cornelis niet de molen te verkopen, waarna hij besloot de molen te verhuren aan molenaar Jacob Samuelszn. Sonneveld. Hoewel de molen in 1841 verkocht werd aan Hendrik van der Koogh bleef Sonneveld huurder-molenaar tot 1855. In dat jaar werd de molen wederom verkocht, ditmaal aan Cornelis Labrijn. Vanaf dat jaar werd de molen verhuurd aan Teunis van den Hengst, voormalig molenaar te Maasdam. Pas in 1860, toen de molen verkocht werd aan Teunis Verbaas, was er weer een molenaar eigenaar. Teunis liet vijf jaar later flink aan de molen timmeren. De oude houten bovenas (wiekenas) werd in 1865 vervangen door een gietijzeren exemplaar en ook de houten buitenroede kreeg een ijzeren opvolger. Tien jaar later werd ook de binnenroede in ijzer uitgevoerd. De Lelie was dan ook één van de eerste korenmolens op het eiland die zowel een ijzeren as als ijzeren roeden bezat.

In 1877 kwam Teunis' zoon Pieter aan het roer. Kort daarop brak vanwege de import van goedkoop graan uit Amerika een landbouwcrisis uit in Europa. Het zelf geteelde graan was te duur, waardoor de prijzen kelderden en landbouwers in problemen kwamen. Zij die niet naar de stad vertrokken stapten over op veeteelt i.p.v. landbouw. Vanwege de toegenomen veestapel steeg ook de vraag naar diervoeders. Vanaf dat moment kwam de focus in het molenaarsbedrijf meer op de productie van veevoeders te liggen dan op de productie van bakkersmeel. In 1881, midden in de crisis, ging Pieter failliet. Zijn opvolger Cornelis de Regt, afkomstig uit Colijnsplaat, bemaalde de molen tot 1884, waarna hij de molen verkocht aan Dirk Aart Berkhouwer. Hij verkocht op zijn beurt de molen in 1897 aan Gerrit Korporaal.

Gerrit liet de molen in 1902 fors moderniseren. In het talud van de dijk werd een machinekamer gemaakt, waarin een stoommachine werd opgesteld. Deze machine kon op windstille dagen het gehele interieur van de molen aandrijven. Naast de stoommachine werd ook de bloembuil vervangen door een lijnkoekenbreker voor de productie van lijnmeel, dat als krachtvoer voor koeien werd verkocht. In 1931 werd de stoomkracht vervangen door een elektrisch aangedreven maalderij naast de molen en werd de molen door Korporaal verhuurd aan Jan Cornelis Leeuwenburgh. Na een werkzaam leven van 109 jaar kwam de molen in 1945 buiten bedrijf. In 1955 en 1987 werd de molen, inmiddels eigendom van de gemeente, bedrijfsvaardig gerestaureerd.

Algemene gegevens

Nummer:	111
Naam:	De Lelie
Plaats :	Puttershoek
Adres :	Molendijk 2, 3279 LC
Gemeente :	Binnenmaas
Provincie :	Zuid-Holland
Eigenaar:	Stichting Molens Binnenmaas
Molencategorie:	Windmolen
Type:	Ronde stenen grondzeiler
Functie:	Korenmolen
Maalvaardig:	Ja, maalt op vrijwillige basis
Bouwjaar:	1836
Molenaar:	Jesse in 't Veld – 0657 379 439 korenmolendelelie@gmail.com
Nevenmolenaar(s):	Piet Lodder – 0629 265 022
Sleutelhouder: -	
Openingstijden:	Zaterdag 10:00 – 17:00 uur, geregeld op zondag van 14:00 – 17:00 uur en als de molen draait. Verkoop van meelproducten.

Technische gegevens

Type:	Ronde stenen grondzeiler
Functie:	Korenmolen
Inrichting:	Twee koppel 16der kunststenen (waarvan één incompleet), sleepluiwerk, centrifugaalbuil (fabricaat Louis Bonte) en een lijnkoekenbreker.
Vlucht:	24 meter
Wieksysteem:	Oud-Hollands
Binnenroede:	Derckx (Beegden, 1987), staal, gelast, nr. 0546
Buitenroede	Derckx (Beegden, 1987), staal, gelast, nr. 0545
As:	Penn & Comp. (Dordrecht, 1865), nr. 0297, lengte: 04.70 meter, opschriften: T. VERBAAS.
Vang:	Vaste Vlaamse blokvang uit 4 stukken, vangbalk met haak, vangstok, kneppeel.
Bovenwiel:	70 kammen
Overige molenwielen:	Bovenschijf: 33 staven Spoorwiel: 120 kammen Steenschijf: 37 staven
Overbrengingsverhouding(en):	1:6,88
Kruiwerk:	Engels, kruirad. Voorheen een neutenkruiwerk met gietijzeren neuten aan de overring.
Biotoop:	Redelijk
Rijksmonumentnummer:	32246
RDN coördinaten:	X = 98,992 Y = 424,094
GPSN coördinaten	51.802670 N, 4.575175 E
Specificaties:	Deze molen is qua vlucht (spanwijdte) de grootste nog bestaande korenmolen van de Hoeksche Waard.
